بسم الله الرحمن الرحيم

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2022/HC-A/144
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް: [redacted]
- އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު ފަރާތް:
- މައްސަލައިގެ ބާވަތް: ދަރިންގެ ޚަރަދު ހޯދުން

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:
ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލް
ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒް
ފަނޑިޔާރު ޙުސައިން ޝަހީދު

ނިމުނު ތާރީޚް: 26 ރަޖަބު 1445
06 ފެބްރުއަރީ 2024

ހައިކޯޓުގައި [illegible] [illegible] [illegible] ތާރީޚު:

26 ޝައްވާލް 1443

27 މެއި 2022

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު މައްސަލަ:

- ނަންބަރު: 6/N11C/2022
- ނިންމި ކޯޓު: ނ. ހޮޅުދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓު
- ބާވަތް: ދަރިންގެ ޚަރަދު ހޯދުން
- ހުށަހެޅުނު ތާރީޚު: 17 ފެބުރުއަރީ 2022
- ނިމުނު ތާރީޚު: 21 މާރިޗު 2022

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް

[redacted]

އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު ފަރާތް

[redacted]

ބާބު – ދަރިންގެ ޚަރަދު ހޯދުން – އާއިލާއާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 64 ، 65 އަދި 66 ވަނަ މާއްދާ – ޚަރަދު ނަގައިދިނުން – ޚަރަދު ކަނޑައެޅުމުގެ [illegible]

ނޯޓް: މި މައްސަލައަކީ، ކުޑަކުދިންގެ މަސްލަހަތު ހިމެނޭ މައްސަލަތަކުގައި ހިމެނޭ ޚަސްމުންގެ މަޢުލޫމާތު ސިއްރުކުރުމަށްޓަކައި، [illegible] މައްސަލައިގެ ޚަސްމުންނަށް [illegible] މި ޤަރާރުގައި ހިމަނާފައިވެއެވެ.

• ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ރަޝީދުގެ ރައުޔު:

މައްސަލައިގެ ތަޢާރުފު:

1. މި މައްސަލައަކީ، ޏ. ފުވައްމުލަކު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 6/N11C/2022 ޤަޟިއްޔާ ނިންމާފައިވަނީ ޝަރުޢީ ނުވަތަ އަދި އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށް ކަމަށްބުނެ [redacted]ގެ ފަރާތުން އެ ޤަޟިއްޔާ [illegible] ހައިކޯޓަށް އިސްތިއުނާފު [illegible] ދަޢްވާއެކެވެ. މި ޤަޟިއްޔާގައި އިސްތިއުނާފު ހައްޤުވާ ފަރާތަކީ [redacted] އެވެ.

މައްސަލައިގެ ކަން ހިނގާފައިވާގޮތް

2. [redacted] އާއި [redacted] އާއި [illegible] [redacted] [redacted] ފަރާތުން ޏ. ފުވައްމުލަކު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ.[3]

3. [illegible] ތިރީގައި އެވަނީއެވެ.[4]

[illegible]	1. [illegible] 2. 1 [illegible]، 2 [illegible]، 1 [illegible]	620 ރ
[illegible]	3. [illegible]	-

---

[1] [redacted]

[2]

[3] ޏ. ފުވައްމުލަކު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުން [illegible]

[4] ޏ. ފުވައްމުލަކު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުން [illegible]

ހިދުމަތުގެ ޚަރަދު	4. ކުއްޖާ ހިދުމަތަށް ކުއްޖަކު ގެނެސް ދަތުރުގެ ކުއްޖާއި ކުއްޖާގެ އިންތިޒާމުކުރި ކުއްޖާގެ ހިދުމަތަށް ޗާޓަރުކުރި ސްޕީޑް އަދި ހިއްވާ ކާނާގެ ދަތުރުކުރެވުނު ދި 5. ހިދުމަތަށް ގޮސް ތިބި ދުވަސް	6500ރ
އިތުރު ޚަރަދު	6. ކުއްޖާގެ ފަރާތުން ރިޕޯޓު، ޓްރާންސްޕޯޓް 7. 2 މަހުގެ ގޭގެ ކުލި	6000ރ
	ޖުމްލަ	**13120ރ**

ނ. މަނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުން މައްސަލަ ނިންމިގޮތް

4 ނ. މަނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 6/N11C/2022 ފައިސަލާއަށް ބަލާއިރު އެ ފައިސަލާގައި:

-4.1 23 ޑިސެމްބަރު 2022 ވަނަ ދުވަހު، ކުއްޖާގެ އުމުރުން 18 އަހަރު ފުރިފައިނުވާތީ، ކުއްޖާގެ ޖޫރިމަނާ -/1000 (އެއްހާސް) ރުފިޔާއި، ކުއްޖާ ބެލެނިވެރިޔާގެ ޖޫރިމަނާ -/1000 (އެއްހާސް) ރުފިޔާ އެއްކޮށް -/2000 (ދެހާސް ރުފިޔާ) އެންމެހާ ޖޫރިމަނާ އަދާކުރުމަށް، ނ. މަނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓަށް ދައްކަން ކުއްޖާގެ ބައްޕަ [redacted] އަންގައި،

-4.2 އާއިލާއާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 66 ވަނަ މާއްދާގައި ބުނާ، އަންނައުނުގެ ޚަރަދާއި ހިދުމަތްދިނުމުގެ ޚަރަދާއި ބޭސްފަރުވާ ކުރުމުގެ ޚަރަދުފަދަ ޚަރަދުތައް މި ދުވަހުގެ 4 (ހަތަރެއް) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާގޮތުގެ މަތިން ދެމެހެއްޓުމަށް ކުއްޖާގެ ބައްޕަ [redacted] އަންގައި،

-4.3 ސަރުކާރުގެ ހިދުމަތަކާއި، އިސްލާމީ ދީނާއި ސިޔާސީ މަޢުލޫމާތު ކުއްޖާ ދަސްކޮށްދިނުމަށް ކުރުމަށް ނަސޭހަތްތެރިވެ ފައިސަލާ ނިންމާފައިވެއެވެ.[5]

---

[5] ނ. މަނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 6/N11C/2022 ފައިސަލާގެ "ސަރުކާރު ހިދުމަތް ކޯޓުގެ ރިޕޯޓު"

އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތައް

5. ށ. ފުނަދޫ ޑިސްޓްރިކްޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 6/N11C/2022 ޤަޟިއްޔާ ނިންމާފައިވާގޮތް ބާޠިލު އަދި ޤާނޫނީ ހަމަތަކާ އެއްގޮތްނުވާ ކަމަށް ބުނެ [redacted]ގެ ފަރާތުން އަންނަނިވި ނުކުތާ ހުށަހަޅާ އިސްތިއުނާފުކޮށް ބޭރު ގޮތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ސަރކިއުލަރުގެ މަޤްޞަދުގައި ވާހަކަ ދައްކާފައިވެއެވެ. އެގޮތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާތަކެވެ؛

-5.1 މައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގެ ޢިބާރާތުގައި 2 ވަނަ ނަންބަރުގައި، [redacted] އާއި [redacted]އާ ދެމެދުން ވަރިސާބެހުމުގެ މައްސަލަ (ށ. ފުނަދޫ ޑިސްޓްރިކްޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 16/N11C/2021 ޤަޟިއްޔާ)ގެ ޙުކުމް ކޯޓު ގުޅުވުރިކާން ހަތަރު ދިނުމަން އަށްގާފައިވާކަމަށް ފާހަގަކޮށްފައިވާތީ، ކޯޓުގެ ނަންބަރު 6/N11C/2022 ޤަޟިއްޔާއަކީ ކޯޓު ގުޅުވުރިކާން ހަތަރު ޙުކުމަކީ ތަޢާރުޟުވާ މައްސަލަތަކެއް ކަމުން ނަޒަރުއަޅާފައިވާތީ، ދެމެދުގެ ވަރި ސާބިތުކުރުމުގެ މައްސަލަ (ށ. ފުނަދޫ ޑިސްޓްރިކްޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 16/N11C/2021 ޤަޟިއްޔާ)ގެ ޙުކުމުގައި އެކަނިވެސް ހަތަރު ބަޔާންވެފައިވާކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާ؛

-5.2 އެކަނިވެސް ހަތަރުގެ ގޮތުގައި މި މައްސަލާގައި ހުކުމެއް އަދިވެސް ތަޢާރުޟުވާ ކަމުގައިވިއަސް ހުކުމުގެ ތަޢާރުޟު ކަމާއި އިތުބާރު ހުރި ކޯޓު ޙުކުމުގައި ކަމާއި އެކަންކަމާގުޅޭގޮތުން ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތައް ޝަރީޢަތުން، ޝަރުޢީގޮތުގައި ކިޔައިދީފައިނުވާކަން ފާހަގަކުރުމާއި ޝަރީޢަތުގެ ޙިކުމަތް ކޯޓުގައި ވިސްނާލުމުން ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާ އަދި؛

-5.3 ޝަރީޢަތުގެ ހިއްސާގެ 5 ވަނަ ނަންބަރުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ "ޖީގެ ކިބައިން ހަތަރުހާސް ދުވަހުގެ މައްސަލައެއް ހުށަހަޅާފައިވާކަމާއި، އެކަނިވެސް ހަތަރުގެ ގޮތުގައި ނަގައިދިނުމަށް އެދިފައިވާ 13120 ރުފިޔާއަކީ ކުއްޖާގެ ބަޔަކު ހަތަރުކިޔުމަށް އެއްބަސްވެގެން ކޮށްފައިވާ ހަތަރުއްކަން އެނގެން ނެތުމާ ކަމަށް

ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު [illegible] [illegible] ކުއްޖާގެ ބައްޕަގެ ފަރާތުން ކުރަންޖެހޭ ޚަރަދުތަކުގައި، [redacted]އަށް އަންގައި ހުކުމްކޮށްފައިވާކަން ކޮމަންދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 16/N11C/2021 ޤަޟިއްޔާގެ ހުކުމުން [illegible] [illegible]، އަދި ޚަރަދު [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓުތަކުންނާއި، ޚަރަދުގެ [illegible] ކޯޓުން ހުށަހަޅައިގެން [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓުތަކުގައި ނިންމާފައިވާ މައްސަލަތަކުން އެނގެންއޮންނަކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާއެވެ.

ޝަރީޢަތަށް ފާހަގަކުރެވުނު ކަންކަން

[illegible]

6. އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން ހުށަހެޅި އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާ އެފަރާތުން [illegible] [illegible] ކޮމަންދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 16/N11C/2021 ([illegible]) ޤަޟިއްޔާގެ [illegible] ކުއްޖާގެ އަންނައުނުގެ ޚަރަދާއި، [illegible] ޚަރަދާއި، [illegible] [illegible] 6/N11C/2022 [illegible] "[illegible] [redacted] [illegible]" ބަޔާންކޮށްފައި، މައްސަލަ ނިންމުމުގައި [illegible] އެދެއެވެ.

7. ޢާއިލާއާބެހޭ ޤަވާއިދުގެ 64 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައި އޮންނަނީ ދަރިންގެ ޚަރަދު ހޯދުމަށް މަސައްކަތު ކަނޑައަޅާފައިވާ ޝަރުޠުތަކާ ޚަރަދު ހޯދުމަށް ކޯޓުގައި ދަޢުވާކުރަންވާނެ ކަމަށެވެ.

8. [illegible] މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 16/N11C/2021 (ވަރި ސާބިތުކުރުން) ޤަޟިއްޔާއަކީ ދަޢުވާގެ ޚަރަދުގެ ގޮތުން ކަނޑައެޅިފައިވާ ފަރާތްތަކުގެ ކަމުގައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ބަޔާންކުރައްވައިދެއްވާފައިވާ އެ މައްސަލައިގައި ގުޅުން އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން [illegible] މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓަށް ދިން ބަޔާނުގައި "...އަޅުގަނޑު އަޅުގަނޑަށް މަސައްކަތްކޮށް ހޯދާފައިވާ ޖަހައިގެން ދަރިން ބަލަހައްޓަމުން ގެންދާނަން ކަމަށާއި، އެ ދަރިން ބެލެހެއްޓުމުގެ ޙައްޤު ދޫކޮށްލަމުން ދެން އަޅުގަނޑަކަށް ބޭނުމެއް ނުވާނެ ކަމަށާއި، ދަރިން ބަލަހައްޓާނީ އަޅުގަނޑު ކަމަށް ބުނެ ދަރިންގެ ޚަރަދު ހޯދުމަށް ދަޢުވާ ނުކުރާނަން." ކަމަށް ދަރިންގެ ޚަރަދު ކޯޓު ފުރިހަމަކޮށް ބުނެފައިވެއެވެ. [redacted] ބުނެފައިވެއެވެ.

9. [illegible] މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 16/N11C/2021 ޤަޟިއްޔާގައި [redacted] އާއި [redacted] [redacted]ގެ ވަރި ސާބިތުކުރުމުގެ ޤަޟިއްޔާގައި ކުރެވިފައި، އެ ޤަޟިއްޔާގެ ތެރެއިން ދަރިންގެ ޚަރަދު ކޯޓު ފުރިހަމަކޮށް ބުނެފައިވާކަމަށް އިސްތިއުނާފު ކުރާފަރާތުން ބުނެފައިވާކަން އެނގެން އޮތްކަމަށް، ޢާއިލާއާބެހޭ ޤަވާއިދުގެ 64 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތަށް ދެފަރާތުން އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގައި މަސައްކަތުގެ ކުރިއަށް ގެންދެވޭނެކަމަށް ފެނިގެންދެއެވެ. އަދި [illegible] މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 16/N11C/2021 ޤަޟިއްޔާގައި ނިންމައިދިން ޙުކުމްގައި ޢަމަލުކުރުމަށް ދަރިންނަށް އެހީ ކުރުމަށް ބޭނުންވާ އެއްވެސް ޚަރަދު ކޮށްދެވޭނެ ކަމަށާއި، އެ ޚަރަދު ބަލަހައްޓާ މަސައްކަތް ދެމެހެއްޓުމަށް ޚަރަދުކޮށްދޭކަމަށް، އެ ޚަރަދުކުރުމަށް އެ ޤަޟިއްޔާގެ ތެރެއިން ނިޔާއިދިނުމަށް ކަނޑައަޅާފައި އޮތް އެއްވެސް އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ދަރިންގެ ޚަރަދު ހޯދުމަށް އަދި ދަޢުވާކުރުމަށް ނިޔާއިދިނުން އެނގޭ ޚަރަދުކުރެވުމުގައި ނުހެދޭނެއެވެ.

ކުއްޖާގެ ހަރަދު ނަގައިދިނުން

10. އިސްތިއުނާފީ ދެވަނަ އަދި ތިންވަނަ ނުކުތާ އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން ބިނާކޮށްފައިވަނީ ކުއްޖާގެ ހަރަދު ނަގައިދިނުމާ ގުޅިގެންނެވެ.

11. އެގޮތުން އިސްތިއުނާފީ ދެވަނަ ނުކުތާގެ ތަފްސީލުގައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ބުނެފައިވަނީ ކުއްޖާ ގާތު ބެލުމަށް ފުރުޞަތު ކުއްޖާގެ ބައްޕައަށް އެނގިގެންކަން ކޮޅުގައި ފުރަތަމަ ސަރަހައްދުގެ ދިރިއުޅުން އިން އެނގޭކަމާއި، އެގޮތަށް ބައްޕަގެ ދިމާލުން ޚަރަދުކުރާކަމާއި، މާލި ހިއްދަތުން ފުރުޞަތު ދިނުމުން ކުއްޖާ ފުރުސަތުން ކުއްޖާގެ ބައްޕަ ދަރިފުޅު ގައިގައި ހުރިކަމުން ކުއްޖާގެ ބައްޕަގެ އިއްޔާތުން އެނގޭކަމަށެވެ.

12. އަދި އިސްތިއުނާފީ ތިންވަނަ ނުކުތާގެ ތަފްސީލުގައި ބުނެފައިވަނީ އުމުރުން 18 އަހަރު ނުފުރޭ ކުދިންނަށް ހަރަދު ދޫކުރެވޭނީ ކުއްޖާގެ ބައްޕަ ދޭ ކަންކަމަށް އެކަށީގެން ބަލާނުކަން އެއްގޮތް ފޯރުކޮށްދީގެން ނުވަތަ ގާއިދާގައި ނުވަތަ އުސޫލުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމާއި، ސަރީޢަތުގެ ދިވެހިރާއްޖޭގެ 4 ވަނަ ނަންބަރުގައި ކުއްޖާގެ އުމުރުން 18 އަހަރު ފުރެންދެން ހިތްވަރުދޭކަށް ކުރެވޭނެކަން ކުރަންޖެހޭ ހުރިހާ ހަރަދެއް ދިނުން ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާކަން، އެގޮތުގެ އެކަށީގެން ހަރަދު ނަގައި ނިންމާނެ ކަމަށް ސަރީޢަތް ދިވެހިރާއްޖޭގެ 5 ވަނަ ނަންބަރުގައި ދިނުމުގެ އެކަށީގެންވާ ވަރަށް ނަފަގާ ދިނުމަށް ދަރިފުޅު ކަމަށް ކުރިމަތިކުރަމުންނެވެ.

13. ކުއްޖާ ގާތު ބެލުމަށް ފުރުޞަތު ކުއްޖާގެ ބައްޕައަށް އެނގިގެންކަން ކޮޅުގައި ފުރަތަމަ ސަރަހައްދުގެ ދިރިއުޅުން އިން އެނގޭކަމާއި، އެގޮތަށް ބައްޕަގެ ދިމާލުން ޚަރަދުކުރާކަމާއި ބެލެނިވެރިކަމުގެ ހަގީގަތުގައި ގެންގުޅުން އެކަން ބޮޑުކޮށްދީފައި ހަރަދުގެ ކަމަށް ހުކުމްކޮށްފައި، މި ދެކުޅަދުން މުއްދަތު ކަނޑައެޅުމަށް ހާޒިރުވެއްޖެވެ. ދެކުޅަދުން އަދި އަހަރު ތެރޭގައި، އަންނަނިވި ކަންކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

-13.1 ކުއްޖާ މާލެއަށް ހިއްލުމަށް ޤާނޫނުގައި ގެނެވުން ކުއްޖާގެ ބައްޕަ ބޭނުންވެއްޖެނަމަ ކުއްޖާ ބެލެހެއްޓުމުގެ ޙައްޤު ވިޔަފާރިއަކަށް ގޮތުގެން ކުއްޖާ އެދޭގައި ބަދަލުކުރުމަށް ކުއްޖާއަށް ނުނުކަމަށް ބޭނުންވެފާކަމާއި، ކުއްޖާ ކޯޓަށް ހުށަހެޅި އެއް ދަރިކަނބަލުން ކަމުގައި ނުނިމޭ ކަމަށެވެ.

-13.2 ކުއްޖާ މާލެއަށް ހިއްލަން ޤާނޫނުގެ ދެމަފިރިންގެ ދެމަފިރިންކަމުގެ ކުއްޖާގެ ބައްޕައާއި މަސްލަހަތުތަކާމުޅި ސަބަބުތަކުން ކުއްޖާގެ މަސްލަހަތު ސަލާމަތްކުރުމުގައި ކުއްޖާއަށް ކޯޓުން ގޮތް ލިބުމުން ކުއްޖާ މާލެ ހިއްލުމުން ކުއްޖާގެ ބައްޕަ ކަމަކީ އެކަކަށް ބެލުމުން ލިބެންހުރި ނުބައިކަންތައްތަކާއި، ކަމަ ނުރައްކާތެރި ކަމުން ކުއްޖާގެ ބައްޕަ ބެލެހެއްޓުމުން ކުއްޖާގެ މަސްލަހަތު ބޭނުންވެއެވެ.

-13.3 ކުއްޖާ މާލެ ހިއްލުމުން ކުއްޖާގެ ތަރުބިއްޔަތު މަސްލަހަތާ ކުރުމުގައި ކުއްޖާގެ މަސްލަހަތަށް ސަމާލުކަން ދެވުން ކުއްޖާ މަސްލަހަތު ބޭނުންވެއްޖެނަމަ ކުއްޖާ ބައްޕައަށް އެ ދަރަނި ނުދެއްކޭކަމަށް ބޭނުންވާކަމަށެވެ.

14. ބުނެވުނު ކަންކަން އެގޮތުގެ މަތިން ހުރުމުން ކުއްޖާ މާލެ ހިއްލަން ދިނުމަކީ ކުއްޖާގެ ބައްޕައަށް އެންގިފައިވާކަމުގެ އެއްވެސް ދިރާސާއެއް ނުވެއެވެ. ހަމަވެސް ކުއްޖާ މާލެ ހިއްލުމުން ކުއްޖާ ހުރި ގޭގެ ކުއްޖާއާއި ކިޔެވުމުގެ ދަރަޖަތަކާ ކުއްޖާގެ ބައްޕައަށް ނުރައްކާތެރިކަން ކުއްޖާގެ މަސްލަހަތު އަސަރުކުރާނެއެވެ.

15. ކީރިތި ޤުރުއާނުގައި މާތްالله ވަޙީކުރައްވާފައިވާ وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ[6] ބަސްފުޅުގެ މާނައިންވެސް ދަރިންގެ ޚަރަދު ކުރަންޖެހޭނީ ފަރާތަކީ ދަރިންގެ ބައްޕަކަމަށް ދަލީލު ދެއެވެ. ހަމައެއާއެކު އާއިލާއާބެހޭ ޤާނޫނު[7]އާއި އެ ޤާނޫނު[8]ގެ ދަރިން ހިމާޔަތްކުރުމުގެ ގަވާއިދު[9]ގައިވެސް ދަރިންނަށް ޚަރަދު ކުރުމުގެ ޒިންމާ ވާޖިބުވެގެންވަނީ ދަރިންނަށް ފައިސާ ހޭދަކުރާ ދަރިންގެ ބައްޕައެވެ. އެގޮތުން ކުއްޖާގެ އުމުރުން 18 އަހަރު ފުރެންދެން ކުއްޖާ ބެލުމުގެ ޚަރަދަށް، އެއް ކުއްޖަކަށް ހިނގާ، މަހަކު 2000ރ (ދެހާސް ރުފިޔާ) އަދި އެއް ކުއްޖަކަށްވުރެ

---

[6] ސޫރަތުލް ބަޤަރާ 233

[7] ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/2000

[8] ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/2000

[9] އާއިލާއާބެހޭ ގަވާއިދު

ގިނަ ކުދިން ތިބިނަމަ، އިތުރުވާ ކޮންމެ ކުއްޖަކަށް މަހަކު 1000ރ (އެއްހާސް ރުފިޔާ) އަށްވުރެ މަދުނޫން އަދަދެއް ދޭންވާނެކަމަށް އާއިލާއާބެހޭ ގާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވެއެވެ[10]. އަދި ބުނެވުނު ޚަރަދުގެ އިތުރުން ކުރަންޖެހޭ ޚަރަދުތަކުގެ ތެރޭގައި އަންނައުނުގެ ޚަރަދުގެ ގޮތުގައި އަހަރަކު 3 ހެދުމާއި، ކިޔަވައިދިނުމުގެ ޚަރަދުގެ ގޮތުގައި އަހަރަކު 2 ޔުނިފޯމު، 1 ބޫޓު، [illegible] [illegible] އަދި [illegible] ކުރަންޖެހޭ [illegible] ތަކެއްޗާއި، ބޭސް ފަރުވާގެ ޚަރަދުގެ ގޮތުގައި ސަރުކާރުގެ ބޭސްފަރުވާ [illegible] ކަވަރުނުކުރާ [illegible] [illegible] ބޭސްފަރުވާ ކުރުން ހިމެނެއެވެ[11]. ބުނެވުނު ޚަރަދުތަކުގެ ކުރުވެފައިވާކަން އެނގޭ ބިލުތަކާއި ރަސީދުތައް ފަދަ ލިޔުންތައް ހުށަހަޅައި އެ ޚަރަދުތައް ކުރެވިފައިވާކަން ސާބިތުކޮށްދިނުމުން އާއިލާއާބެހޭ ގާނޫނުގެ 66 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އިތުރު ޚަރަދުގެ ގޮތުގައި އެ ޚަރަދުތައް ކޯޓުން ނަގައިދެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް ދަރިންގެ ޚަރަދު މައްސަލަތަކުގައި ފައިސަލާކުރުމުގައި، ޚަރަދު ދޭންޖެހޭ ކުއްޖާގެ ބައްޕަގެ އާމްދަނީއާއި ތަނަވަސްކަމަށް ރިޢާޔަތްކުރަމުން ކޯޓުން އަމަލުކުރާ އާންމު އުސޫލެވެ.

16. އިސްތިއުނާފު ކުރެވިފައިވާ މައްސަލައަށް ބަލާއިރު މި މައްސަލައިގައި އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން އެދިފައިވާ ފަދައިން ކުއްޖާގެ އިތުރު ޚަރަދުތަކަށް ހިނގާފައިވާ ޚަރަދުތައް ދަށުކޯޓުން ނަގައިދިނުމަށް ހުށަހެޅިފައިވާ މައްސަލައެކެވެ.

އަންނައުނުގެ ޚަރަދު

17. އަންނައުނުގެ ޚަރަދުގެ ގޮތުގައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ [illegible] [illegible] ބަލާއިރު [illegible] ހެދުމާއި ކުއްޖާ ކިޔަވާ ސްކޫލުގެ [illegible] [illegible] [illegible] 1 [illegible] [illegible]، 2 [illegible]، 1 [illegible] ޚަރަދު ގޮތުގައި 620ރ (ހަސަތޭކަ ވިހި ރުފިޔާ) އެވެ. [illegible] [illegible]

---

[10] ގަވާއިދު ނަންބަރު 2014/R-24 (އާއިލާއާބެހޭ ގަވާއިދަށް 1 ވަނަ އިސްލާހު ގެނައުން) އާއިލާއާބެހޭ ގަވާއިދަށް ފުރަތަމަ އިސްލާހު ޝާއިޢުކުރެވުނީ 17 ޖޫން 2014 ގައެވެ.

[11] އާއިލާއާބެހޭ ގާނޫނުގެ 66 ވަނަ މާއްދާ

ކޯޓުގެ ނަންބަރު 6/N11C/2022 ގެ ޤަޟިއްޔާގެ ޙުކުމުގައި ސީދާ މި ޚަރަދު ނަގައިދީފައި ނެތްކަމުގައި ވިނަމަވެސް އާއިލާއާބެހޭ ޤަވާއިދުގެ 66 ވަނަ މާއްދާގައި ބުނާ، އަންނައުނުގެ ޚަރަދު ދެމުންގެންދިޔުމަށް ކުއްޖާގެ ބައްޕައަށް އަންގާފައިވެއެވެ.

18. ދަރިންނަށް ޚަރަދުކުރުމުގެ ޒިންމާ ބައްޕަގެ މައްޗަށް ލާޒިމުކޮށް ދަރިންނަށް ޚަރަދު ކުރަންޖެހޭ މިންވަރު ކަނޑައެޅިފައިވަނީ އާއިލާއާބެހޭ ޤާނޫނު[12]ން ބާރު ލިބިގެން ހަދާފައިވާ އާއިލާއާބެހޭ ޤަވާއިދުގައެވެ. އެގޮތުން ދަރިންނަށް ކޮންމެ ވަރަކު އަސާސީގޮތުން ކުރަންޖެހޭ ޚަރަދުގެ ތެރޭގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ މިންވަރުގެ އިތުރުން ޚަރަދުގެ ގޮތުގައި އާއިލާއާބެހޭ ޤަވާއިދުގެ 66 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ތަކެތީގެ ޚަރަދު ދިނުމަށް ކުއްޖާގެ ބައްޕައަށް ލާޒިމުކޮށްފައިވާ [illegible] ތެރޭގައި އަންނައުނުގެ ޚަރަދުވެސް ހިމެނޭކަން އެ މާއްދާގެ (ހ) އިން އެނގެންއޮވެއެވެ.

19. ހަމައެއާއެކު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2021/HC-A/67 ވަނަ ޤަޟިއްޔާގައި އާއިލާއާބެހޭ ޤަވާއިދުގެ 65 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މިންވަރަށްވުރެ އިތުރަށް ޚަރަދު ނަގައިދިނުމަށް [illegible] ނަގައިދިނުމަށް ޙުކުމްކޮށްފައިވެއެވެ.

20. ކުއްޖާގެ ބައްޕައަށް [illegible] ބަލާއިރު، [redacted] ވަޒީފާ އަދާކުރާ އިދާރާއިން ފޮނުވާފައިވާ ސިޓީގައި [redacted] އަށް ލިބޭ މުސާރައާއި އިނާޔަތުގެ ގޮތުގައި މަހަކު ޖުމްލަ 7568/- (ހަތްހާސް ފަސްސަތޭކަ ފަސްދޮޅަސް އަށެއް) ރުފިޔާ ލިބޭކަން ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.[13]

21. އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން އަންނައުނުގެ ޚަރަދުގެ ގޮތުގައި [illegible] އަންނައުނުގެ

---

[12] ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/2000

[13] [illegible] ނަންބަރު (MSG)239-PPRM/INDIV/2023/1 (30 ޖަނަވަރީ 2023) ސިޓީ

ހަރަދުގެ ގޮތުގައި 620ރ (ހަސަތޭކަ ވިހި ރުފިޔާ) ކަމުގައިވާއިރު، މިއީ ކުއްޖާގެ ބައެއްކަމަށްވާތީ [illegible] ބަލައި، ނަގައިދެވިދާނެ ހަރަދެއްކަމުގައި ދެކެމެވެ.

ކުއްޖާއި ދިރިއުޅޭ [illegible] ސާމާނު އަދި [illegible] ދައްކަންޖެހޭ ފީގެ މައްސަލަ

22. ކުއްޖާ ދިރިއުޅޭ ކުއްޔަށް ހިފާ ގޭގެ ކުއްޔާއި، ކުއްޖާގެ އިންޓަރނެޓާއި ކުއްޖާގެ ދިރިއުޅޭ [illegible] ސާމާނު އަދި ދިރިއުޅޭ [illegible] ދައްކަންޖެހޭ ފީ އަދި ދިރިއުޅޭ ގޭގެ [illegible] [illegible] 6500ރ (ހަހާސް ފަސްސަތޭކަ ރުފިޔާ) އާއި ކުއްޖާގެ [illegible] ޓިއުޝަން، [illegible] އާއި ގޭގެ ކުއްޔާއި 6000ރ (ހަހާސް ރުފިޔާ) ހޯދުމަށް އިސްތިއުނާފު ކޯޓު [illegible] އެދިވަޑައިގެންފައެވެ.

23. އެގޮތުން [illegible] [illegible] ކަނޑައަޅާފައިވުމުގައި ދަރިންނަށް ހަރަދުކުރުމުގެ [illegible] ބައްޕަގެ މައްޗަށް [illegible] ދަރިންނަށް ހަރަދު ކުރަންޖެހޭ [illegible] ޢާއިލާއާބެހޭ ޤާނޫނު[14]އި އެ ޤާނޫނު[15]ން [illegible] ހަދާފައިވާ ޢާއިލާއާބެހޭ ގަވާއިދު[16]ގައި ކަނޑައަޅާފައިވެއެވެ. އެގޮތުން ދަރިންނަށް ކުރާ ހަރަދު އަސާސީގޮތުން ކުރަންޖެހޭ ހަރަދުގެ ގޮތުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ މިންވަރުގެ އިތުރުން، އިތުރު ހަރަދުގެ ގޮތުގައި [illegible] ގަވާއިދުގެ 66 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ތަކެތި ނުވަތަ [illegible] ހަރަދު ދިނުމަށް ކުއްޖާގެ ބައްޕަގެ މައްޗަށް ޤާނޫނުން ލާޒިމްކޮށްދެވިދާނެ [illegible] ތަކެތީގައި [illegible] ހަރަދު އެ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައެވެ.

24. ކުއްޖާ ދިރިއުޅޭ [illegible] ހަރަދުގެ ގޮތުގައި 2 މަހުގެ ގޭގެ ކުލި ހޯދުމަށް އެދިވަޑައިގެންފައެވެ. އެގޮތުން ކުއްޖާ [illegible] [illegible] ކުއްޖާ އިންތިޤާލުވާން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހާމަކޮށްދީފައެއްނުވެއެވެ. [illegible] [illegible] ކުއްޖާގެ ދިރިއުޅެން ކުއްޖާ ބަދަލުކުރުމުގައި [illegible] [illegible] [illegible] ގޮތުގައިވާ ގަވާއިދުގެ 66 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ކުއްޖާއަށްދިނުމުގެ ހަރަދުގެ ގޮތުގައި ނުދެވޭނެއެވެ. ނަމަވެސް މިފަދަ ހަރަދުތަކަކީ ކުއްޖާގެ ބައްޕަގެ [illegible]

---

[14] ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/2000

[15] ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/2000

[16] ޢާއިލާއާބެހޭ ގަވާއިދު

އެއްބަސްވުމެއްވާކަމަށް ވެފައި ކުއްޖާގެ ބައްޕަގެ ތަނަވަސްކަން ހުރި މިންވަރަށް ބަލައި ކޯޓުން ނަގައިދެވޭނެ ޚަރަދުތަކެއްކަމުގައި ދެކެމެވެ.

25. އެގޮތުން ބަލާއިރު، ކުއްޖާ މާލެ [illegible] ކުއްޖާގެ ބައްޕާއި މަޝްވަރާ [illegible] [illegible] ނުއުފެދެއެވެ. ނަމަވެސް ކުއްޖާ މާލެ ބަލަހައްޓަމުން [illegible] ކުއްޖާގެ ބައްޕަ [illegible]. ހަމައެއާއެކު، ކުއްޖާއަށް [illegible] ޖާގެ [illegible] ކުއްޖާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކުއްޖާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކުއްޖާގެ [illegible] [illegible] [illegible] ކުއްޖާ [illegible] ކުއްޖާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނަފަގާ [illegible] [illegible] ކުއްޖާގެ [illegible] [illegible] [illegible]. އަދި ކުއްޖާގެ ބައްޕައަށް [illegible] [illegible].

26. ކުއްޖާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ކުއްޖާ [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކުއްޖާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] ކުއްޖާގެ [illegible] [illegible]. ނަމަވެސް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކުއްޖާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ހަމައެއާއެކު ކުއްޖާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކުއްޖާގެ [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކުއްޖާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

27. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކުއްޖާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އެގޮތުން [illegible] [illegible] [illegible] 6500ރ (ހަހާސް ފަސްސަތޭކަ ރުފިޔާ) [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] ކުއްޖާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ކުއްޖާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] ބޭނުންވާ [illegible] [illegible]. ނަމަވެސް މި ޢާއިލާއާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 66 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކުއްޖާގެ ބައްޕަގެ [illegible]، އެ [illegible] [illegible] ކުއްޖާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

28. ކުއްޖާ [illegible] ބޭނުންވާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] އެ [illegible] ކުއްޖާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] ކުއްޖާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެ [illegible] [illegible] ކުއްޖާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] ކުއްޖާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކުއްޖާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކުއްޖާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

29. އެހެންކަމުން، [illegible] [illegible] މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 6/N11C/2022 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 620 [illegible] ([illegible] [illegible] [illegible]) [illegible] ކުއްޖާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒް ރައުޔު:

އިސްތިއުނާފު ފުރަތަމަ [illegible] [illegible] [illegible]:

30. އިސްތިއުނާފު ފުރަތަމަ ނުކުތާގައި [illegible] [illegible]، [redacted] އާއި [redacted] ގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 16/N11C/2021 [illegible] [illegible]

ހުކުމުގައި ޢާއިލާއާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 66 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ދަރިފުޅުގެ އަންނައުނުގެ ޚަރަދާއި، ކިޔެވުމުގެ ޚަރަދާއި ބަލިވެއްޖެނަމަ ބޭސްފަރުވާ ކުރުމުގެ ޚަރަދު ދޭންޖެހޭކަން ދަރިފުޅުގެ ބައްޕަ [redacted] އަންގާފައި އޮތް އޮތުމުން، "މީގެ ކުރިންވެސް ޚަރަދު ހޯދުމަށް މަސައްކަތް ކުރެވިފައިވާ ކަމަށް" ބަލަންޖެހޭކަމަށް ދޭކޭ ފެނުމެވެ. ނަމަވެސް ދަށު ކޯޓުން އެކަން ބަލައިގެންފައި ނެތުމަކީ ޤާނޫނީ ކަމަކު ހަމައަކުން ކުރި ކަމެއް ނޫންކަމަށެވެ.

31. ދަށު ކޯޓުގައި މިމައްސަލަ ހިންގިއިރު، އަމަލު ކުރަމުންދިޔަ ޢާއިލާއާބެހޭ ޤާނޫނު[17]ގައި ބަޔާން ކުރާގޮތުން، ދަރިންގެ ޚަރަދު ހޯދުމަށް ކުރިން މަސައްކަތްކޮށްފައި ނެތްނަމަ، އެދުވަސްވަރަށް ޚަރަދު ހޯދައިދެވޭނެކަމަށް ބަޔާން ކުރެއެވެ.[18] އަދި ޚަރަދު ހޯދުމަށް މަސައްކަތްކޮށްފައިވާ ކަމަށް ބެލެވޭނީ ޚަރަދު ހޯދުމަށް ކޯޓުގައި ދަޢުވާކުރުމާއެކު ކަމަށް ބަޔާން ކުރެއެވެ. އެޤާނޫނުގައި ބަޔާން ކުރަނީ؛

> 64. (ހ) ދަރިންގެ ޚަރަދު ހޯދުމަށް އެއްވެސް މަސައްކަތެއް [illegible] [illegible] [illegible]، އެދުވަސްވަރަށް [illegible] [illegible]. އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޚަރަދު [illegible].
>
> (ށ) ޚަރަދު ހޯދުމަށް މަސައްކަތްކޮށްފައިވާ ކަމަށް ބެލެވޭނީ ޚަރަދު ހޯދުމަށް ކޯޓުގައި [illegible] [illegible].

މިފަދައިންނެވެ. ވީމާ، ޚަރަދު ހޯދުމަށް މަސައްކަތްކޮށްފައިވާކަން ސާބިތު [illegible] [illegible] [illegible]، ޚަރަދު ހޯދުމަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދެކެމެވެ.

---

[17] [illegible] 15 [illegible] 2006 [illegible] [illegible] "ޢާއިލާއާބެހޭ ޤާނޫނު" [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 6-1 [illegible] [illegible] [illegible] 16 [illegible] 2022 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] "ޢާއިލާއާބެހޭ ޤާނޫނު" [illegible] [illegible] 2022/R-99 [illegible].

[18] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 1-69/68 [illegible] [illegible] 5 [illegible] 86 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 2022/R-99 [illegible] 52 [illegible] (ހ) [illegible] (ހ) [illegible] [illegible].

32. ނަމަވެސް، ސުވާލަކީ، 28 އޮކްޓޫބަރ 2016 ގެ ފަހުން، މިއުޞޫލު [illegible] ކުރެވެންޖެހޭނީ ކިހިނެއްތޯ؟

28 އޮކްޓޫބަރ 2016 އަކީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު:4/2000 (ޢާއިލާއާބެހޭ ޤާނޫނު) އަށް ގެނެވުނު 2 ވަނަ އިސްލާހަށް އަމަލު ކުރަން ފެށުނު ތާރީޚެވެ. އެއިސްލާހުގެ ދަށުން، އެޤާނޫނުގެ 35 ވަނަ މާއްދާ ވަނީ އިސްލާހު ކޮށްފައެވެ. އެއިސްލާހުގައި ބަޔާން ކުރަނީ؛

ޚަރަދު ދެއްވުން	-35	ޝަރީޢަތުގެ ހަމަތަކާ ޚިލާފުނުވާ ގޮތުގެމަތިން ދަރިންގެ ޚަރަދާއި [illegible]

މިފަދައިންނެވެ.

33. ވީމާ، ވަކި [illegible]

34. [illegible]

ދެމަފިރިންގެ ދެމެދުގައި އޮތް ކާވެނީގެ އަޤްދު ނިމުމަކަށް އަންނަ ގޮތަށް ނިންމާ މައްސަލަތަކުގައިވެސް، ޚަރަދު ހޯދުމަށް ކުރިން މަސައްކަތްކޮށްފައިވާކަން ސާބިތުވާކަމަށް ބެލުމުގައި ކޯޓުތަކުން ބަލައިގަންނަން ޖެހޭ މައްސަލަތައް ކަމުގައި ދެކެމެވެ. އަދި ދަރިންގެ ޚަރަދާއި އަނބިމީހާގެ ޚަރަދާ ގުޅޭގޮތުން ދެމަފިރިންނަށް އެއްބަސްވުމަކަށް އާދެވި، ނަމަވެސް އެއްބަސްވުމާއި އެއްގޮތަށް އަމަލު ނުކުރާ ހާލަތުގައި، ދަރިންގެ ޚަރަދު ކޯޓު މެދުވެރިކޮށް ވަކިން ކޯޓަށް ދަޢުވާ ކުރަންޖެހޭ ގޮތް މެދުވެރި ކަމުގައިވިޔަސް، ވަރި ސާބިތު ކުރި ޤަޟިއްޔާ ނުވަތަ ކާވެނި [illegible] ޤަޟިއްޔާއާ ޚަރަދު [illegible] މައްސަލަ ކަނޑައެޅުމުގައި ބަލައިގަތް ޤަޟިއްޔާއަކަށް ކަމަށް ދެކެމެވެ.

35. ދެން އޮތް ސުވާލަކީ، އިސްތިއުނާފު ކޯޓުގައި އޮތް ޏ.ފުވައްމުލައް ޑިސްޓްރިކްޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު:6/N11C/2022 (ދަރިންގެ ޚަރަދު) ޤަޟިއްޔާގައި، ޚަރަދު [illegible] ކޮން ދަރަޖައެއް [illegible] ހެއްދޭތޯ؟

36. ޏ.ފުވައްމުލައް ޑިސްޓްރިކްޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު:16/N11C/2021 ޤަޟިއްޔާއަކީ "ވަރި ސާބިތު" ކުރުމުގެ ޤަޟިއްޔާއެކެވެ. އަދި ކޯޓުން ވަރި ސާބިތު ކުރުމަށް ޙުކުމް ހުށަހެޅިއިރު، ޢިއްދައިގެ ޚަރަދާއި ދަރިންގެ ޚަރަދު ކޯޓު މެދުވެރިކޮށް ބޭނުންވާ ކަމަށް ބަޔާން ކުރާ ގޮތުގައި [illegible] ޤަރާރުގައި އޮތެވެ. ނަމަވެސް، ކޯޓުގައި ބާރަށް ދަރިން އިރު، [redacted] ބުނެފައިވާނީ، ކޯޓު މެދުވެރިކޮށް ދަރިންގެ ޚަރަދު ބޭނުން ނުވާކަމަށެވެ. އަދި ޢިއްދައިގެ ޚަރަދުވެސް [illegible] ބޭނުން ނުވާކަމަށް ބުނެފައިވެއެވެ. ވީމާ، އާއިލާއާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 35 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާން ކުރާ "[illegible] ދަރިންގެ ޚަރަދާއި އަނބިމީހާގެ ޚަރަދާ ގުޅޭގޮތުން ދެމަފިރިންނަށް އެއްބަސްވުމަކަށް އާދެވި" ވާކަމަށް ބެލެވިދާނެ ކަމަށް ބަލައިގަނެވޭނެއެވެ.

37. ދަރިފުޅުގެ ޚަރަދާ ގުޅޭ ގޮތުން، ވަރިސާބިތު ކުރި ޤަޟިއްޔާގައި އިސްތިއުނާފު ކުރާ، ދަރިފުޅުގެ މައިމީހާ ހުށަހެޅި ގޮތަކީ، ކޯޓު މެދުވެރިކޮށް ޚަރަދު ނިންމުމެވެ. ދަރިފުޅުގެ ޚަރަދު އެއްގޮތަކަށްވެސް ހުށަހަޅާފައެއް ނުވެއެވެ.

38. ކޯޓު މެދުވެރި ނުކޮށް، ދަރިފުޅުގެ ޚަރަދު ދިނުމާމެދު ދެފަރާތުން [illegible] އެއްބަސްވުމާ އެއްގޮތަށް ޚަރަދު ދޭންޖެހޭ ދަރީގެ ބަލައި މީހާ އަމަލުކުރާނަމަވެސް، އެޚަރަދު ކޯޓު މެދުވެރިކޮށް ހޯދުމަށް ދަރީގެ މައިމީހާ ދަޢުވާ

ކުރުމުން، އެޚަރަދު ނަގައިދެވޭނީ ޚަރަދު ހޯދުމަށް ދަޢުވާކުރި ދުވަހުން ފެށިގެން ކަމަށް [illegible] ޤާނޫނީ އެއުސޫލު [illegible] ކުރުން އިންސާފުވެރިއެއް ނޫނެވެ. އެހެނީ، އެއްބަސްވުމާއި އެއްގޮތަށް ދަރިފުޅުގެ [illegible] [illegible] ކޯޓުން [illegible] ޚަރަދު ދޭނެކަމަށް ބަލައިގެން، [illegible] [illegible] ދަރިފުޅަށް ޚަރަދުތައް، [illegible] އެޚަރަދު ނުދީގެން އެޚަރަދު ހޯދުމަށް ދަރީގެ މައިމީހާ ދަޢުވާ ކުރުމުން، ޚަރަދު ހޯދުމަށް ދަޢުވާކުރި ދުވަހުން ފެށިގެން އެޚަރަދު ނަގައިދޭން [illegible] އެކަން އެވަނީ އެއްބަސްވުމާއި ޚިލާފުވުމުގެ [illegible] [illegible] [illegible] ޚަރަދު ކުރިޔަށް [illegible] [illegible] ޤާނޫނީ އުސޫލު [illegible] [illegible] [illegible] ނޫނެވެ. [illegible] ޚަރަދު ނަގައިދޭންޖެހޭ، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސަބަބަކީ، ދަރީގެ ޚަރަދާއިމެދު އެއްބަސްވުމަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

39. [illegible] [illegible] ކޯޓުގެ ޤަޟިއްޔާގައި، ޚަރަދު ނަގައިދެވޭނީ، [illegible] [illegible] [illegible] މެޖިސްޓްރޭޓު ކޯޓުގެ ނަންބަރު:6/N11C/2022 (ދަރިންގެ ޚަރަދު) ޤަޟިއްޔާ [illegible] [illegible] [illegible]، 23 ފެބްރުއަރީ 2022 އިން ފެށިގެން ކަމަށް ނިންމާފައިވަނީ [illegible] ކަމަށް [illegible] އެޚަރަދު ދައްކަންޖެހޭ، [redacted] އާއި [redacted]ގެ [illegible] [illegible] މެޖިސްޓްރޭޓު ކޯޓުގެ ނަންބަރު:16/N11C/2021 (ވަރިކޮށްދިނުން) ޤަޟިއްޔާ [illegible] [illegible] ޤަރާރު ކަމަށްވާ 02 އޮގަސްޓް 2021 އިން ފެށިގެން ކަމަށް [illegible] އެހެންކަމުން، [illegible] [illegible] ދެ ކޯޓުގެ ޤަޟިއްޔާގައި ޚަރަދު ނަގައިދޭން [illegible] ކަމަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަމަށް [illegible]

އިސްތިއުނާފުގެ ދެވަނަ ނުކުތާއާ ބެހޭގޮތުން:

40. އިސްތިއުނާފުގެ ދެވަނަ ނުކުތާގައި މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި ފާހަގަ ކޮށްފައިވަނީ ކުއްޖާގެ ބައްޕަ ކުއްޖާއަށް ކޮށްފައިވާ އެހެނިހެން ޚަރަދު ތަކާއި ނަގައި ދިނުމުގެ ވާހަކައެވެ. މިޤަޟިއްޔާ ހިންގުމުގައި، އަދިވެސް ކުރަމުންދިޔަ އާއިލީ ޤާނޫނުގެ 66 ވަނަ މާއްދާގައި[19] ބުނެފައިވަނީ ޚަރަދު ނަގައިދިނުމާއި ގުޅޭ ގޮތުން ބަޔާން ކޮށްފައިވަނީ،

> ·66 ދަރިންގެ ޚަރަދަށް މި ޤާނޫނުގެ 65ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ ދަށުން ދައްކަންޖެހޭ ޚަރަދުގެ އިތުރުން، ތިރީގައިވާ ބައިތައް ނުވަތަ އެބައިތަކުގެ ޚަރަދު އަދާކުރުމަށް ބައްޕަގެ މައްޗަށް ކޯޓަށް ޙުކުމްކުރެވިދާނެއެވެ.
>
> (ހ) އަންނައުނުގެ ޚަރަދު/ އަހަރަކު 3 ފަހަރު.
>
> (ށ) ސްކޫލަށް ދިއުމުގެ ޚަރަދު/ އަހަރަކު 2 ޔުނިފޯމް، 1 ބޫޓު، ސްކޫލްބޭގު (އަހަރަކު އެއްފަހަރު) ސްކޫލުން ކަނޑައަޅާ ފޮތްފޮތާއި ތަކެތި.
>
> (ނ) ބޭސްފަރުވާގެ ޚަރަދު/ ބޭސްފަރުވާއަށް ކުރެވޭނެ ސަރުކާރުގެ ބޭސްފަރުވާ ކޮށްދޭ ތަނުގައި ދެވޭ މިންވަރަށް ހަމަޖެހުން.
>
> (ރ) ކުއްޖާގެ ޞިއްޙަތާއި ތަޢުލީމީ ތަރައްޤީއާ ގުޅޭ އިތުރު ހާލަތްތަކުގައި ވީވަރަކުން ޚަރަދު ކުރުމަށް ކޯޓަށް ނިންމިދާނެއެވެ.

މިގޮތުގައެވެ.

41. އިސްތިއުނާފު ކުރި، ކުއްޖާގެ މަންމަ ކުއްޖާއަށް ކޮށްފައިވާ ޚަރަދުތައް ކަމަށް ބުނާ ރިސީޓުތަކާއި ޚަރަދުތައް ބަޔާންކޮށް ކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައި ނުވެއެވެ. ސަބަބަކީ ބަޔާން ކުރެވުނު ރިސީޓުތަކުގައި ވާ "ސްކޫލުގެ މުދަލާއި ޚަރަދު ކުރެވުނު ތަކެތީގެ އަގު [redacted] ގެ ނަމުން ރިސީޓުތަކުގައި ނެތުމާއި، މީގެއިތުރަށް ރުފިޔާ 13،120/- ގެ ޚަރަދު ބާކީގައި [redacted] އާއި ދެމެދު ކޮށްފައިވާ ޚަރަދުތަކެއް ހިމެނިފައި ނުވާތީ (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރުފިޔާ) ގެ ޚަރަދު ބޭނުން ކުރެވިދާނެ ނުވާތީ އެވެ، [redacted]

---

[19] މިއީ އަދި ބަދަލުނުކުރެވި "އާއިލީ ޤާނޫނު" އަށް ގެނެވުނު ބަދަލު:2022/R-99 ގެ 54 ވަނަ މާއްދާގައި މި ބުނާ ޚަރަދުތައް ކަނޑައަޅާފައި ވާ ގޮތެވެ. އެބުނެވުނު ޤަވާޢިދު އަމަލުކުރެވެނީ ދުވަހުންނެވެ.

އަމަނަތުތައް ކުރި ކުއްޖާގެ ބައްޕަ އަމަނަތުތަކަށް ޚިޔާނާތްވެފައި އެއްބަސްވެވުނުކަން އެނގުން ނުލިބި..." ކަމަށް ބަޔާން ކޮށްފެވެ.

42. ނަމަވެސް ކުރިން ބަޔާންކުރި، ށ.ފުނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު:16/N11C/2021 (ވަރިސާލިޓުކުރި) ޤަޟިއްޔާގެ ހުކުމް ކުރިއިރު، އާއިލާއާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 66 ވަނަ މާއްދާއާ އެއްގޮތަށް މަހަކުދޭން ދިނުމަށް ކުއްޖާގެ ބައްޕައަށް އަންގާފައި ވެއެވެ. ވީމާ، ކުއްޖާގެ މަންމަ މަސައްކަތުން ހޯދާ ލިބޭ ތަކެއްޗާއި އެއްވެސް މަސައްކަތް ނުކުރެވިގެން ނިންމާލެވުނު ކަމަށް ބުނެއް ނުދެއެވެ.

43. މިގޮތުން، ޢިއްދަ ދުވަސްތަކަށް ވުރެން ޢިއްދަތުވެރިކަމުގައި ކުއްޖާ ހިމާޔަތް ކުރުމަށް އިތުރަށް ކުރެވޭ ޚަރަދުތަކަށް ގޮޅި ތަކެތީގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ، 1 ދިރު ސޯފާއި، 2 ބޯކުސްޓާއި 1 [illegible] ޖުމްލަ -/620ރ (ހަސަތޭކަ ވިހި ރުފިޔާ) އެއި ދަރިފުޅުގެ ބައްޕަ އެއްބަސްވެފައި ނެތް މަޢުލޫމާތު ކަމަށް ބުނު ނަގައި ނުދިނީ ވާން މަސައްކަތް ކަމަކަށް ނުދެކެވެ.

44. ކުއްޖާ ހިއްސާކުރުން ގެން ދުވަހުގެ މަސަރިފުން، ކުއްޖާގެ ބައްޕަގެ ހިސާބުން ނަގައިދޭން މަސައްކަތް ކުރުމަށް ދެކެވެ. ސަބަބަކީ، މިމައްސަލައިގައި ބަޔާން ކުރި ކުއްޖާއަކީ އިންޑިޔާސްކޫލް ޖަނަރަލްގެ ދާއިރާއިން ހިފަވާން ދިޔަ ކުއްޖަކަށްވާއިރު، އަކަމަށް ޖަހައިލާ ގަނޑުވާވަކަން ހުރަހެއް ޖެހިގައި[20] ބަޔާން ކުރާ ދަރިފުޅަށް އަނބުރާ ބަދަލުވެ އޮތް އާރަރާގެ އަނބުރާހުރި ވަޒީފާއިން، މާ އަނބުރާ، އަމަނަތު އުފައި ނަގައިދޭންޖެހޭ ބޭބެ އަނބުރައި ގެތް އެއްބައްޔެއް ކަމަށް ވެސް ނުވެއްޖެއެވެ. މިގޮތުން ނަގައިދޭ އިތުރު މަސައްކަތް ނަގައިދިނުމުގައި ބަލަންޖެހޭ ހުކުމްތަކަށް، އާއިލާއާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 66 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ " ކުއްޖާގެ ބައްޕައާއި ބަރުދަރިޔާގެ ތަނަވަސްކަމުގެ މިންވަރަށް ރިޢާޔަތް" ކުރުމެވެ.[21] ވީމާ، ކުއްޖާ ބަލައިދޭ ހާލަތު ކުރެވިދާނެ

---

[20] އިންވޮއިސް ނަންބަރު:PC105567/2022 (2022-5-2)

[21] لِيُنفِقْ ذُو سَعَةٍ مِّن سَعَتِهِ □وَمَن قُدِرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُ فَلْيُنفِقْ مِمَّا آتَاهُ اللَّهُ □لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا مَا آتَاهَا □سَيَجْعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا ﴿سورة الطلاق ٧﴾ "ތަނަވަސްކަމުގެ ވެރިޔާ، އޭނާގެ ތަނަވަސްކަމުން ހޭދަކުރާހުށިކަމެވެ! އަދި އޭނާއަށް رزق ދަތިކުރައްވައިފި މީހާ، ފަހެ، އޭނާއަށް الله ދެއްވި އެއްޗަކުން ހޭދަކުރާހުށިކަމެވެ!

[illegible] [illegible] -/6499ރ (ހަހާސް ހަތަރުސަތޭކަ ނުވަދިހަ ނުވަރުފިޔާ) [illegible] [illegible] މަހަކު ކުއްޖާގެ ބައްޕަ ދޭންޖެހޭ ކަމަށް ދެކެމެވެ.

45. ދަރިފުޅު މާލެއަށް ކިޔަވަން ބަދަލު ކުރާ ވާހަކަ ދަރިފުޅުގެ ބައްޕައަށް ބުނުމުން، މާލޭގައި ތަނެއް ކުއްޔަށް ނަގައިގެން ދަރިފުޅު ބަހައްޓައިގެން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދަރިފުޅުގެ [illegible] [illegible] އެނގެއެވެ. ދަރިފުޅު މާލެއަށް ކިޔަވަން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އަދި [illegible].

46. [illegible] ކުއްޖާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޚަރަދުގެ ގޮތުގައި [illegible] -/6000ރ (ހަހާސްރުފިޔާ) [illegible] [illegible] ޚަރަދުގެ ގޮތުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނޫނެވެ. ސަބަބަކީ، [illegible].

47. ވީމާ، އިތުރު ޚަރަދުގެ ގޮތުގައި، -/7،119ރ (ހަތްހާސް އެއްސަތޭކަ ނަވާރަ ރުފިޔާ) [illegible] ނަގައިދޭންޖެހޭ ކަމަށް ދެކެމެވެ. އަދި އެގޮތުގެ މަތިން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަމަށް ދެކެމެވެ.

[illegible] نفس [illegible]، [illegible] نفس [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] الله تكليف [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] الله [illegible]."

ފަނޑިޔާރު ހަސަން ޝަރީފުގެ ރައުޔު:

48. މިމައްސަލައިގައި ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒުގެ ރައުޔަށް ތާއީދުކުރަމެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ އިޖުރާއަތު ބަޔާންކޮށްދިނުން

49. މި ޤަޟިއްޔާގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ހުކުމް ކުރުމުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި މި ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހެޅުމުގެ ހައްޤު މައްސަލައިގެ ޚަސްމުންނަށް ލިބިގެންވެއެވެ. އެގޮތުން އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ މުއްދަތަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން މި ޤަޟިއްޔާގައި ހުކުމް ކުރި ތާރީޚުން ފެށިގެން 30 (ތިރީސް) ދުވަހެވެ.[22] އަދި އެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ މުއްދަތު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].[23] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].[24]

---

[22] ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021 (މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)

[23] ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021 (މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ)

[24] ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021 (މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)

ޚުލާޞާ:

ދެންފަހެ، މިސަބަބު ބުނެވުނު ކަންކަން ބެލުމުގެ މަތިން ހުރުމުން، ނ. މަނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 6/N11C/2022 ޤަޟިއްޔާގައި ހަރަދު ނަގައިދޭން، އިސްތިއުނާފު ކުރެވިފައިވާ ނ. މަނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު:6/N11C/2022 (ދަރިންގެ ހަރަދު) ޤަޟިއްޔާ ޝަރީޢަތަށް ހުށަހެޅި ދުވަސްކަމަށްވާ، 23 ފެބުރުއަރީ 2022 އިން ފެށިގެން ކަމަށް ނިންމާފައިވާ ނިންމުން ބާޠިލުކޮށް، އެހަރަދު ވާޖިބުވަނީ، [redacted] އާއި [redacted] ގެ ވަރިސާބިތުކުރި، ނ. މަނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު:16/N11C/2021 (ވަރިސާބިތުކުރުން) ޤަޟިއްޔާ ޝަރީޢަތަށް ހުށަހެޅި ތާރީޚް ކަމަށްވާ 02 އޮގަސްޓް 2021 އިން ފެށިގެން ކަމަށް ކަނޑައަޅައި، [redacted] ގެ ފަރާތުން ކޯޓުން އެދިފައިވާ އިތުރު ހަރަދުގެ ބައިން އަންނަނިވި ހަރަދާއި، ކުއްޖާ ތަރުބިއްޔަތު ހިސާބު ކުރަމުންދާ ދައުރުއިން އެގޮތުން ހަރަދު ހިމެނޭގޮތަށް ޖުމްލަ 7،119/-ރ (ހަތްހާސް އެއްސަތޭކަ ނަވާރަ ރުފިޔާ) ޝަރުޢީގޮތުން ނަގައިދިނުމަށް ކަމަށް ކަނޑައަޅައި، އެ ފައިސާ މިއަދު 06 ފެބުރުއަރީ 2024 ވަނަ ދުވަހުން ފެށިގެން 14 (ސާދަ) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ނ. މަނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓަށް ދައްކާ ހަވާލުކުރުމަށް [redacted] އަށް އަންގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި މި މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ އެއްބަސްވުމުން ޙުކުމްކޮށްފީމެވެ.

މި މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުން:

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒް

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލް
(ރިޔާސަތު)

ފަނޑިޔާރު ޙުސައިން ޝަހީމް